

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय
माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल
फैसला

०६९-CR-०८८३

मुद्दा: कर्तव्य ज्यान

नन्दकुमारी विक को जाहेरीले नेपाल सरकार ..... १ पुनरावेदक
वादी

विरुद्ध

जिल्ला स्याङ्गजा रापाकोट गाउँ विकास समिति वडा नं ४ कामीगाउँ देउराली
बस्ने गंगाकुमारी विक..... १ प्रत्यर्थी
प्रतिवादी
ऐं ऐं बस्ने ऋषिराम विक..... १

शुरु तहमा फैसला गर्ने: माननीय न्यायाधीश श्री माधवेन्द्रराज रेग्मी

स्याङ्गजा जिल्ला अदालत

२०६८।३।१५

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने: माननीय न्यायाधीश श्री माधवप्रसाद चालिसे

माननीय न्यायाधीश श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ

पुनरावेदन अदालत पोखरा

२०६९।८।१९

न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ९(१) बमोजिम यस अदालतमा दायर हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार छ।

जिल्ला स्याङ्गजा रापाकोट गाउँ विकास समिति वडा नं ४ देउराली स्थिति पूर्वमा यमबहादुर विकको पाखोबारी, पश्चिममा डल्ली दर्जीको पाखोबारी, उत्तरमा

दलबहादुरको विकको बारी दक्षिणमा कच्चि मोटरबाटो यति चार किल्ला भित्र खड्कबहादुर विकको घर आँगन र पानी धारो सहित रहेको, सोही आँगनमा मिति २०६६।११।१५ गते साँझ ऋषिराम विकको घर परिवार र खड्कबहादुर विकको घर परिवार आपसमा झैझगडा गरी विवाद उत्पन्न हुँदा ऋषिराम विकको कुटपीटबाट खड्कबहादुर विक सख्त घाइते भएका र उक्त वारदातमा प्रयोग गरिएको काठको बिड भएको कोदालो थान-१ समेत प्रहरीले बरामद गरेको। घटनास्थल वरपर भूईँ जमिनको भागमा रगतको टाटाहरु सुकी जमेको अवस्थामा रहेको भन्ने समेत व्यहोराको घटनास्थल प्रकृति मुचुल्का।

विपक्षीहरु दुबैजना मेरो देवर लालबहादुर विकका छोरा छोरी हुन। विपक्षीहरुको र मेरो आगँन जोडिएको छ। विपक्षीहरु र मेरो लोग्ने बीच जग्गा जमिनको विषयमा पहिला देखि नै झगडा हुने गर्दथियो यस्तैमा विपक्षीहरुले रीसद्वी लिएका रहेछन सो कुरा मलाई थाहा थिएन। मिति २०६६।११।१५ को ६.३० बजे साझमा मेरो पति खड्कबहादुर विक गीत गाउँदै परालको टौवाबाट पराल थुत्दै गर्नु भएको थियो। विपक्षीहरुकी आमा र मेरा पति बीच सामान्य विवाद भएको थियो। सो विवादलाई आधार मानी विपक्षी मध्येकी गंगा विकले मेरा पतिलाई ढुंगाले हानेकी हुँदा ज्यान जोगाउन घरतर्फ आँगनमा आउदा ऋषिराम घरको आँगनमा रहेको निजले घरको पिडीमा रहेको कोदालो समाती कोदालोको पासोले मेरा पतिको टाउकोमा हिकिएको हुँदा तल्लो कोदोबारीमा लडनु भयो। त्यसपछि मैले हार गुहार माग्दा गाउँलेहरु भेला भए। मेरा पतिको होस थिएन तर सास थियो। उपचारको लागि पोखरा अस्पतालमा लगेको र त्यहाँबाट उपचार हुन नसकी काठमाण्डौ तर्फ उपचार गराउन लैजाँदा मिति २०६६।११।१८ गते बीच बाटोमा नै सोही चोटबाट मृत्यु भएको हुँदा निजहरु गंगा कुमारी विक र ऋषिराम विकलाई ज्यान सम्बन्धी महल बमोजिम कारवाही गरीपाउँ भन्ने नन्दकुमारी विकको जाहेरी दरखास्त।

जिल्ला स्याङ्जा पुतलीबजार नगरपालिका वडा नं ५ कुमाल गाउँ स्थित जिल्ला अस्पताल स्याङ्जाको शव गृहमा दक्षिण टाउको, उत्तर खुट्टा भै उत्तानो अवस्थामा खड्कबहादुर विकको मृतक लाशको बायाँ कानबाट रगत बगी सुकेको, बायाँ आँखा मुनि नीलोडाम, नाकको डिलमा सानो चोट रहेको, टाउकाको पछाडि टुपीको भागमा काटेको चोट रहेको भन्ने समेत व्यहोराको घटनास्थल तथा लाश जाँच प्रकृती मुचुल्का।

जाहेरवाली नन्दकुमारी विक तथा मृतक खड्कबहादुर विक मेरो ठूलोबाबा ठूलोममी नाताका हुन्। मृतक खड्कबहादुर विकले अत्याधिक मात्रामा मादक पदार्थ सेवन गरी घरमा आई हाम्रो बुवालाई तँ हाम्रो बुवाको छोरो होइनस तेरो घर अंश सबै खान्छु भनी जहिले पनि वादविवाद झैझगडा गरी रहनु हुन्थ्यो। त्यस्तैमा २०६६।११।१५ गते साझ ६.३० बजे पनि अत्याधिक मात्रामा रक्शी सेवन गरी घरमा आई आमासँग वादविवाद तथा झगडा गरेका हुन। सो समयमा दिदी गंगाकुमारी विकले रीस सहन नसकी माइलो बुवालाई टाउको पछाडि भागमा ढुङ्गाले हानेको र जमिनमा पछारिन पुगेका थिए। मैले पनि माइलो बुवालाई कोदालोको पासोले हान्न भनी उठाएको थिएँ तर हान्न नपाइ नै भुइमा लडेको देखी मैले नहानेको हुँ। त्यसपछि उपचारको लागि मणिपाल अस्पताल पोखरा लगेको र त्यहाँबाट पनि उपचार हुन नसकी मिति २०६६।११।१८ गते उपचारको लागि काठमाण्डौ तर्फ लाँदालाँदै बीच बाटोमा नै मृत्यु भएको कुरा सुनेको हुँ भन्ने व्यहोराको मिति २०६६।११।२३ मा मौकामा प्रतिवादी ऋषिराम विकले गरेको बयान।

जाहेरवाली नन्दकुमारी विक मेरो माइली आमा पर्नु हुन्छ। मृतक खड्कबहादुर विक माइलो बाबाले सधैं मादक पदार्थ रक्शी सेवन गरी हाम्रो आमालाई कराउने गर्नु हुन्थ्यो। यस्तैमा मिति २०६६।११।१५ मा पनि अत्याधिक मात्रामा मादक पदार्थ सेवन गरी आमासँग वादविवाद गरी झगडा गर्न आएका थिए। मैले सहन नसकी नजिकै अं ४।५ किलो जतिको ढुंगा देखी २ हातले उचाली माइलो बाबाको टाउकोमा पछाडिबाट हानेको हुँ। ढुङ्गाले हानेपछि माइलोबुवा भुईमा ढलेका थिए। मिति २०६६।११।१८ मा सोही चोटको कारणबाट मृत्यु भएको भन्ने सुनेको हुँ। ऋषि विकले कोदालाको पासो उठाएको तर हान्न पाएन भन्ने व्यहोराको प्रतिवादी गंगाकुमारी विकले मिति २०६६।११।२३ मा मौकामा गरेको बयान।

Head fracture of parietal bone on left side, extradural hematoma present, intra cerebral hemorrhage present उल्लेख गर्दै मृत्युको कारणमा head injury भनी खुलेको शव परिक्षण प्रतिवेदन।

जाहेरवाली मेरी जेठानी हुन भने मृतक खड्कबहादुर विक मेरो जेठाजु नाताका हुन। जेठाजुले जहिले पनि अत्याधिक मादक पदार्थ सेवन गरी घरमा आई मसँग जग्गा जमिनको विषयलाई लिएर झै झगडा तथा वादविवाद गरी रहनु हुन्थ्यो। त्यस्तैमा उक्त वारदात मिति र समयमा मृतक खड्कबहादुर विकले मादक पदार्थ सेवन गरी घरमा आई जमिनको विषयलाई लिएर वादविवाद गर्ने क्रममा छोरी

गंगाकुमारी विकले रीस सहन नसकी ढुंगाले हान्दा टाउकोमा लाग्न पुगी जेठाजु त्यही ढल्नु भएका हुन। छोरो ऋषिराम विकले कोदालो समाउँदै आएका थिए तर प्रहार भने गरेको होइन। मैले यसो नगर भनी संझाएकी हुँ। मैले कुनै चिज वस्तुले प्रहार गरेकी होइन मात्र मुखले भनाभन सम्म गरेकी हुँ। उपचार कै क्रममा २०६६।११।१८ गते राती मृत्यु भएको सुनी थाहा पाएकी हुँ भन्ने समेत व्यहोराको रेवती विकको मिति २०६६।११।२८ को कागज।

वारदात मिति समय भन्दा पहिला देखिनै ससुरालाई देखने वित्तिकै आँखा तर्ने तथा वादविवाद गर्ने गर्दथिए। वारदात मिति समयमा पनि मेरो ससुरा खड्कबहादुर विकले जग्गा जमिनको कुरा गर्दा गंगाकुमारी विकले ढुंगाले बर्साउन थालेपछि ज्यान जोगाउन भनी घरतिर भागेपछि छोरा ऋषिराम विकले घरभित्रबाट कोदालोको पासोले टाउकोमा प्रहार गरी सख्त घाइते बनाएका र उपचारको लागि मिति २०६६।११।१८ मा काठमाण्डौतर्फ लाँदालाँदै बाटोमा मृत्यु भएको हो। निजहरुलाई कानून बमोजिम कारवाही हुनुपर्छ भन्ने वस्तुस्थितिका मानिसहरु देवी विक, यामबहादुर विक, जितबहादुर विक, टिकाराम विक र रामबहादुर सुनार समेतले मिति २०६६।१२।१० मा गरिदिएको एकै मिलानको वस्तुस्थिती मुचुल्का कागज।

मिति २०६६।११।१५ को साँझ ६.३० बजेको समयमा यी प्रतिवादीहरु र मृतक बीच भनाभन झगडा हुँदा मृतक खड्कबहादुर विकलाई प्रतिवादी मध्येकी गंगाकुमारी विकले ढुंगाले टाउकोमा प्रहार गरेकी र अर्का प्रतिवादी ऋषिराम विकले कोदालोको पासोले प्रहार गरी सख्त घाइते भएकोमा उपचार गर्न काठमाण्डौ लैजाने क्रममा मिति २०६६।११।१८ गतेका दिन सोही घाउ चोटका कारणबाट मृतक खड्कबहादुर विकको मृत्यु हुन गएको देखिँदा प्रतिवादीहरुको उक्त कसूर मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १ नं बमोजिमको देखिँदा उक्त कसूर गरेकोमा प्रतिवादीहरु गंगाकुमारी विक र ऋषिराम विकलाई सोही ऐन महलको १३(३)नं बमोजिम सजाय हुन मागदावी लिइएको छ। प्रतिवादी मध्येका ऋषिराम विकको उमेर १५ वर्ष भन्दा माथि १६ वर्ष भन्दा कमको देखिँदा निजका हकमा बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०४८ को दफा ११(३) बमोजिम हुने समेत व्यहोराको अभियोगदावी।

मिति २०६६।११।१५ को साँझ ६.३० बजेको समयमा आमाले नल पराल थुती रहेको अवस्थामा माइलाबाले आमासँग झगडा गर्दै यिनिहरुको र तेरो छोराको खुन खान्छु भनी ढुंगा बर्षाएका थिए। त्यसै अवस्थामा माइलाबाले हानेको ढुंगा मेरो फिलपातोमा लागेकाले मैले पनि सोही ढुंगा उठाई हानेकी हुँ। त्यसपछि फेरी

माइलाबाले मलाई हान्न भनी ढुंगा उप्काउन खोज्दा रक्शी खाएको कारण धाराको सिमेन्टमा ठोकीई लडी टाउकोमा चोट लाग्न गएको हो। मैले माइलाबालाई ढुंगाले हानेको हो। मैले हानेको चोट हो वा आफू धारामा ढुंगा उप्काउन खोज्दाको चोटबाट मरेका हुन एकीन भएन। भाईले कोदालोले हानेको होइन। बरामद भएको कोदालो हाम्रो घरको होइन भन्ने बेहोरको प्रतिवादी गंगाकुमारी विकले शुरू अदालतमा गरेको बयान।

मिति २०६६।११।१५ को साँझ माइलाबाले रक्शी खाई आमासंग झगडा गरी रहेका थिए। झगडा गर्दैको अवस्था माइलाबाले हामीलाई ढुंगाले हान्दा टिनमा लागेको र पछि ढुंगा उचाली हान्न लाग्दा धारामा ठोकीई लडेको हो र लडेको अवस्थामा उचाल्न जाँदा माइली आमाले दिनु भएन। पहिले पनि रक्शी खाई लडेर चोट लागेको थियो। निज आफैँ लडि रगत बगेको हामीले हानेका होइनौं। कोदालो हाम्रो घरको हो भन्ने व्यहोराको प्रतिवादी ऋषिराम विकले शुरू अदालतमा गरेको बयान।

गंगा विक निहु खोज्दै गएको थिइन्। निजले मृतकलाई ढुङ्गाले हानेकी हुन सोही कारणले उपचारमा लादै गर्दा मृतकको मृत्यु भएको हो भन्ने व्यहोराको यामबहादुर विकले अदालतमा गरेको बकपत्र।

मृतक श्रीमानलाई प्रतिवादी गंगा विक र ऋषिराम विकले हाम्रै गोठबाट पराल थुत्दाथुत्दैको अवस्थामा लखेट्दै घरतिर ल्याउँदा ल्याउँदैको अवस्थामा मृतक खड्गबहादुर घोटो परेको अवस्थामा ऋषिराम विकले कोदालोको पासोले मेरै सामुन्ने मृतक मेरो श्रीमानलाई टाउकोमा हानेका हुन। टाउकोमा चोट लागेपछि रनफनिदै आगनबाट तल गरामा खसेका थिए। सोही मौका छोपि गंगाकुमारी विकले ढुङ्गाले हिकीएकी हुन मैले गुहार माग्न बाहेक प्रतिवादीको आक्रमणबाट छुट्टाउन सकिन। उपचारको क्रममा ४ दिन पछि मृत्यु भएको हो भन्ने व्यहोराको जाहेरवाला नन्दकुमारी विकले अदालतमा गरेको बकपत्र।

वारदात मिति समयमा जेठाजु बुहारी बीच जग्गाको विषयमा सामान्य झैझगडा भैरहेको थियो। छोरा ऋषिराम र छोरी गंगाकुमारी विकले ढुङ्गा हान्दै थिए। ऋषिरामले बिडसहितको कोदालोको पासोले मृतक खड्गबहादुर विकको टाउकोमा हानी कानको जोरीबाट रगत बगी रहेको थियो। मैले स्वयं देखेकी थिए भन्ने व्यहोराको देवी विकले अदालतमा गरेको बकपत्र।

निज मृतकको बायाँ parietal region मा टाँका लगाएको अवस्थामा थियो। देब्रे कानमा रगत बगी जमेको अवस्थामा थियो। टाउकोमा चोट लागि धेरै रगत बगी मृत्यु हुन गएको हो। टाउँको हड्डी भाँचिएको अवस्थामा थियो। भित्री भागबाट रगत बगीरहेको अवस्थामा हुँदा सोही कारणबाट मृतकको मृत्यु भयको भन्ने व्यहोराको विशेषज्ञ डाक्टर सइन्द्र श्रेष्ठले अदालतमा आई गरेको बकपत्र।

मृतकले रक्सी खाई प्रतिवादी गंगाकुमारीको आमासँग वादविवाद झगडा गर्दा तत्काल उठेको रीस थाम्न नसकी मृतकलाई प्रतिवादी गंगाकुमारीले ढुंगा प्रहार गरी लागेको चोटबाट घाइते भै उपचारको क्रममा मृत्यु भएको देखिन आएबाट ढुंगा प्रहार गर्दा लाग्ने चोटबाट मानिसको मृत्यु हुन सक्छ भन्ने जान्दा जान्दै प्रहार गरी लागेको चोटबाट मृत्यु भएकोलाई भवितव्य ठहर हुनपर्छ भनी प्रतिवादी गंगाकुमारीको कानून व्यवसायीको बहस जिकिरसंग सहमत हुन सकिएन। प्रतिवादी गंगाकुमारी विकलाई मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १४ नं बमोजिम कैद वर्ष १० (दश) हुने ठहर्छ। प्रतिवादी ऋषिराम विक घटनास्थलमा कोदालो सहित मौजुद रहे भएको देखिएबाट प्रतिवादी ऋषिरामलाई मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १७(१) बमोजिम कैद वर्ष १० हुने ठहर्छ। निज प्रतिवादी ऋषिराम विकको उमेर १५ वर्ष पुरा भै १६ वर्ष पुगेको नदेखिँदा बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०४८ को दफा ११(३) बमोजिम आधा कैद वर्ष ५ (पाँच) हुने ठहर्छ भन्ने शुरु स्याङ्जा जिल्ला अदालतको मिति २०६८।३।१५ को फैसला।

मैले ढुंगाले हानेको भनी अधिकार प्राप्त अधिकारी एवं अदालत समक्ष बयान गरेको छु। मृतक माहिला बुवाले रक्सी सेवन गरी आमासँग झगडा गरी हामीलाई ढुंगाले हानेको र मेरो फिलपातामा लागेकोले मैले पनि सोही ढुंगाले हानेकी हुँ। त्यसपछि उहाँले मलाई हात ढुंगा उप्काउन लागेको अवस्थामा धारामा ठोकीई चोट लाग्न गएको हो। मृतकसंग मेरो ज्यान लिने मनसाय थिएन। सामान्य ढुंगाले हान्दैमा उहाँलाई लागि हाल्छ भन्ने मैले सोचेकी पनि थिइन। उहाँलाई पुनः ढुंगा प्रहार गर्न रोक्न सम्म ढुंगा हानेकी हुँ। यस्तो स्थितिमा ज्यान सम्बन्धीको महलको १३ र १४ नं आकर्षण हुने नभै मेरो कानून व्यवसायीले ऐं ऐं को ५ नं अनुसार भवितव्य भनी गरेको बहसमा समहत हुन सकिएन भन्दै मुद्दाको समग्र वस्तुस्थिति उठानको प्रकृया र कथित वारदात स्थलमा भएका कृयाकलाप र डाक्टरले गरिदिएको बकपत्र समेतलाई ख्याल नै नगरी मलाई १० वर्ष कैद हुने गरी सजाय गर्नु अन्याय हो। अतः उक्त

फैसला उल्टी भै सफाई पाउँ भनी प्रतिवादी गंगाकुमारी विकले पुनरावेदन अदालत पोखरामा दिएको पुनरावेदनपत्र।

मृतक र यी प्रतिवादीहरु बीच पहिला देखि नै जमिनको विषयमा झगडा हुने र मिति २०६६।११।१५ गते साँझ ६.३० बजेको समयमा देवरानी र मेरो पति बीच सामान्य विवाद भएकोमा गंगाकुमारी विकले मृतकलाई ढुंगाले हानेको र ऋषिराम विकले कोदालोको पासोले हिकोएको भनी किटानी जाहेरी परेको। अदालतमा बकपत्र गर्दा समेत मौकाको जाहेरी व्यहोरालाई समर्थन एवं पुष्टि हुने गरी बकपत्र भएको अवस्थामा मृतकलाई मार्नु पर्ने रीस इवी मनसाय थिएन भन्ने अर्थ लगाई प्रतिवादीहरुलाई अभियोगदावी भन्दा पृथक कसूर कायम गरी कम सजाय गर्ने गरेको फैसला न्यायसंगत छैन। प्रतिवादी गंगाकुमारी विकले ढुंगाले र ऋषिराम विकले कोदालोको पासोले टाउकोमा प्रहार गरेको चोटका कारण मृतकको मृत्यु भएको भन्ने मिसिल संलग्न कागज प्रमाणबाट देखिएको अवस्थामा प्रतिवादी ऋषिराम विकलाई ज्यान सम्बन्धीको महलको १७(१) नं बमोजिम र प्रतिवादी गंगाकुमारी विकलाई ज्यान सम्बन्धी महलको १४ नं बमोजिम सजाय ठहर रहेको शुरु फैसला तथ्य एवं कानूनी आधारमा त्रुटीपूर्ण हुँदा बदर गरी शुरु अभियोगमागदावी बमोजिम कसूर कायम गरी सजाय गरीपाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको समेत पुनरावेदनपत्र।

यसमा किटानी जाहेरी र जाहेरी अनुसारको बकपत्र रहेको र मौकामा देखने देवी विकको बकपत्रको परिप्रेक्ष्यमा गंगाकुमारी विकलाई ज्यान सम्बन्धीको महलको १४ नं अनुसार हुने र ऋषिराम विकलाई ऐं महलको १७(१) नं बमोजिम कैद सजाय गर्ने गरेको शुरु फैसला फरक पर्न सक्ने देखिँदा अब २०२ नं बमोजिम प्रत्यर्थी झिकाई गंगाकुमारी विकको पुनरावेदन परेको देखिँदा सो को जानकारी पुनरावेदन सरकारी वकील कार्यालय पोखरालाई दिई लगाउको मुद्दा यसै साथ राखी नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने पुनरावेदन अदालत पोखराको मिति २०६९।२।२३ को आदेश।

टाउको जस्तो अति संवेदनशिल अंगमा ढुंगा जस्तो कडा वस्तुले प्रहार गरेको तथ्य देखिन आएको छ। सो प्रहार गर्न प्रतिवादी गंगाकुमारी विकले पूर्व तयारी गरी लुकी चोरी प्रहार गरेको देखिँदैन। मृतक खड्कबहादुर विक निज प्रतिवादीका माइलो बाबु नाताका व्यक्ति भएको, निजलाई मार्नु पर्ने सम्मको रीसइवी प्रतिवादी गंगाकुमारी विकको रहेको भन्ने मिसिल संलग्न तथ्यहरुबाट देखिन आउँदैन। रक्शी सेवन गरी गाली गलौज गर्न लागेपछि घटनास्थलमा भै रहेको ढुंगा टिपी टाउकोमा प्रहार गरेको देखिन्छ। यी प्रतिवादी गंगाकुमारी विकले आफ्नो कार्य ज्यान सम्बन्धीको महलको ५

नं बमोजिमको कसूर भएको भन्ने पुनरावेदन जिकिर सम्बन्धमा विचार गर्दा ज्यान सम्बन्धी महलको ५ नं लाई हेर्नु पर्ने हुन्छ। उक्त ५ नं मा "ज्यान लिने इवीलाग वा मनसाय नभै कसैले आफूले गरेको कर्तव्यले मानिस मर्ला भन्ने जस्तो नदेखिएको कुनै काम कुरा गर्दा त्यसैद्वारा केही भै कुनै मानिस मर्न गएको भवितव्य ठहर्छ" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको पाइन्छ। उपरोक्त परिभाषाले भवितव्य ठहर्न (क) इवी वा मनसाय नहुनु (ख) मानिस मर्ला भने जस्तो नदेखिएको काम कुरा हुनु। भवितव्यमा यी दुई तत्व विद्यमान भएको देखिनु पर्दछ। पहिलो बुँदाले मनसाय तत्वसँग सम्बन्ध राख्दछ। दोश्रो बुँदाले कार्य तत्वसँग सम्बन्ध राख्दछ।

प्रस्तुत वारदात सम्बन्धमा प्रतिवादी गंगाकुमारी विकले ज्यान मार्ने मनसाय नरहेको भन्ने सम्बन्धमा माथि नै विवेचना गरिसकिएको छ। अब दोश्रो तत्व सम्बन्धमा विचार गर्दा भवितव्य ठहर्ने आवश्यक तत्व मानिस मर्ला भन्ने जस्तो नदेखिएको काम कुरा प्रतिवादीबाट भएको हो होइन भन्ने सन्दर्भमा यो कुरा जाँच्ने (test) कार्य objective fact बाट गरिनु पर्दछ। भवितव्यबाट हुन गएको कार्यको परिणामको पूर्व जानकारी हुँदैन र त्यस्तो कार्य गर्ने व्यक्तिले सोच्दै नसोचेको, इच्छानै नगरेको परिणाम निस्कन्छ। प्रस्तुत मुद्दामा मृतक खड्कबहादुर विकको टाउको जस्तो संवेदनशिल अंगमा ठुंगा जस्तो कडा वस्तुले प्रहार गरेको सोही चोटबाट मृतकको मृत्यु हुन गएको अवस्था छ। साधारण समझको व्यक्तिमा पनि टाउको जस्तो अंगमा ठुङ्गा प्रहार गर्दा दिमागमा गम्भीर चोट लाग्न जान्छ भन्ने कुरा जानकारी हुन्छ। टाउकोको हड्डीनै fracture हुने गरी ठुंगाले प्रहार गर्ने कार्यबाट मानिस मर्ला जस्तो नदेखिने कार्य निज प्रतिवादीबाट भएको देखिन आउँदैन। अतः प्रस्तुत वारदात भवितव्यको परिभाषा अन्तर्गत पर्ने देखिन नआएकोले भवितव्यमा सजाय हुनु पर्ने भन्ने प्रतिवादी गंगाकुमारी विकको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन।

अब वादीको पुनरावेदन जिकिर अनुसार निज प्रतिवादीलाई ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नं बमोजिम सजाय हुनु पर्ने हो होइन भन्नेतर्फ हेर्दा तत्काल उठेको रीस (sudden provocation) मा मनसाय तत्व Mens rea अभाव रहेको हुन्छ। रीस आवेश स्वयं उत्पन्न हुने होइन। मर्ने व्यक्तीको कारणबाट, तेश्रो व्यक्तिको कृयाकलापबाट समेत तत्काल अकस्मात उत्पन्न हुने हुन्छ। रीस आवेशमा पुर्‍याउन उक्सावटको क्रिया हुनु पर्ने र सो कारणबाट व्यक्तिको आत्मसंयम गुम्न गएको (loss of self control) हुनुपर्दछ। अभियुक्तलाई आत्मसंयम गुमाउने गरी उत्तेजित तुल्याईएको अवस्था देखिनु र आवेश उत्पन्न भएको परिस्थितिमा अभियुक्तको सट्टा अन्य कुनै

साधारण समझको मानिस (Any reasonable person) हुँदा पनि त्यत्तिको आवेश आउन सक्ने देखिनु पर्ने आवेश प्रेरित हत्याको लागि आवश्यक तत्व हुने सैद्धान्तिक मान्नेता रहेको छ। मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धीको महलको १४ नं मा "ज्यान मार्नको मनसाय रहेनछ, ज्यान लिनुपर्ने सम्मको इवी पनि रहेनछ, लुकि चोरीकन हानेको पनि रहेनछ, उसै मौकामा उठेको कुनै कुरामा रीस थाम्न नसकी जोखिमी हतियारले हानेको वा विष खुवाएकोमा बाहेक साधारण लाठा, ढुंगा, लात, मुक्का, इत्यादी हान्दा सोही चोट पीरले ऐनका म्याद भित्र ज्यान मरेमा दश वर्ष कैद गर्नु पर्छ" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ। रक्शी सेवन गरी आफ्नो घरको आगँनमा आई गाली गलौज गर्दै गरेको मृतक खड्कबहादुर विकको सो क्रियाकलापबाट नै प्रतिवादी गंगाकुमारी विकलाई तत्काल रीस आवेश आउन उक्सावटको कार्य हुन गै आत्मसंयम गुमाई (loss of self control) मृतकको टाउकोमा पछाडी भागमा लाग्ने गरी ढुंगा प्रहार गरेको र सो प्रहारको चोटबाट मृतक खड्कबहादुर विकको मृत्यु भएको प्रमाणहरुबाट पुष्टि हुन आएको छ। उक्त सैद्धान्तिक आधार तथा ज्यान सम्बन्धी महलको १४ नं मा वर्णित कानूनी व्यवस्था अनुसार प्रस्तुत वारदातको सम्बन्धमा विवेचित उक्त तथ्य प्रमाणहरुबाट निज प्रतिवादी गंगाकुमारी विकले ज्यान सम्बन्धी महलको १४ नं बमोजिम कसूर गरेको पुष्टि हुन आएको पाइन्छ। वस्तुतः ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नं बमोजिम यी प्रतिवादीले कसूर गरेको देखिन नआएकोले ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नं बमोजिम निज प्रतिवादी गंगाकुमारी विकलाई सजाय गरीपाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर सँग पनि सहमत हुन सकिएन।

अब अर्का प्रतिवादी ऋषिराम विकको हकमा विचार गर्दा, प्रतिवादी ऋषिराम विकले अधिकार प्राप्त अधिकारी र अदालतमा समेत गरेको बयान कागजमा आफूले मृतकलाई कोदालोको पासोले हानेको होइन भनी इन्कारी रहेका छन्। सहअभियुक्त गंगाकुमारी विकले पनि प्रतिवादी ऋषिराम विकले मृतकलाई प्रहार गरेको होइन भनी बयान गरेकी छन्। मृतकको टाउकोमा एउटा मात्र चोट परेको भन्ने देखिँदा यी प्रतिवादी ऋषिराम विकले हानेको चोटको कारण समेतबाट मृतकको मृत्यु भएको भन्न सकिने अवस्था नदेखिँदा यी प्रतिवादी ऋषिराम विकलाई ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नं बमोजिम सजाय गरीपाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर मनासिब देखिन आएन।

तसर्थ उपरोक्त आधार प्रमाणबाट प्रतिवादी गंगाकुमारी विकलाई ज्यान सम्बन्धी महलको १४ नं बमोजिम १० वर्ष कैदको सजाय गर्ने गरेको शुरु स्याङ्जा जिल्ला

अदालतको मिति २०६८।३।१५ को फैसला मनासिब देखिदा सदर हुने ठहर्छ। पुनरावेदक वादी नेपाल सरकारको तथा प्रतिवादी गंगाकुमारी विक दुवै पक्षको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन भन्ने व्यहोराको पुनरावेदन अदालत पोखराको मिति २०६९।९।१९ को फैसला।

मृतक खड्कबहादुर विक र यी प्रतिवादीहरु बीच पहिला देखि नै जमिनको विषयमा झगडा हुने र मिति २०६६।११।१५ गते साँझ ६.३० बजेको समयमा देउरानी र मेरो पति बीच सामान्य विवाद भएकोमा गंगाकुमारी विकले मृतकलाई ढुङ्गाले हानेको र ऋषिराम विकले कोदालोको पासोले हिराएको भनी किटानी जाहेरी परेको देखिन्छ। जाहेरवालाले अदालतमा बकपत्र गर्दा समेत मौकाको जाहेरी व्यहोरालाई समर्थन एवं पुष्टि हुने गरी बकपत्र भएको अवस्थामा मृतकलाई मार्नु पर्ने रीस इवी मनसाय थिएन भन्ने अर्थ लगाई प्रतिवादीहरुलाई अभियोगमागदावी भन्दा पृथक कसूर कायम गरी कम सजाय गर्ने गरी भएको फैसलामा न्यायिक मनको प्रयोग भएको देखिदैन। प्रतिवादी गंगाकुमारी विकले ढुङ्गाले र ऋषिराम विकले कोदालोको पासोले टाउकोमा प्रहार गरेको चोटका कारण मृतकको मृत्यु भएको भन्ने मिसिल संलग्न कागज प्रमाणबाट अभियोगमागदावी बमोजिम कसूर कायम गरी सजाय गर्नु पर्नेमा प्रतिवादी ऋषिराम विकलाई १७(१) नं बमोजिम र प्रतिवादी गंगा विक लाई ज्यान सम्बन्धी महलको १४ नं बमोजिम सजाय ठहर गरी भएको फैसलामा मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १ र १३(३) नं को व्याख्यात्मक त्रुटि भै बदरभागी छ। मृतक खड्कबहादुर विकको टाउकोमा दुईवटा चोट रहेको भनी लाश प्रकृति मुचुल्काबाट देखिन्छ। अनुसन्धानको प्रारम्भिक प्रमाणको रूपमा रहेको लाश प्रकृति मुचुल्काको घटना विवरणबाट मृतक उपर प्रतिवादी ऋषिराम विकले कोदालोको पासो प्रहार गरेको भन्ने देखिन्छ। त्यसै गरी प्रत्यक्षदर्शीको रूपमा रहेकी नन्दकुमारी विकले दिएको किटानी जाहेरी एवं बकपत्रबाट प्रतिवादीहरुको कसूर प्रमाणित भइरहेको छ। निजको कथन प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा १० बमोजिम प्रमाण ग्राह्य रहेको र त्यसको विचार नगरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा बदरभागी छ।

प्रस्तुत मुद्दामा जिल्ला अदालत स्याङ्जाबाट ऋषिराम विकको हकमा प्रस्तुत वारदातलाई मनसाय प्रेरित र गंगाकुमारीको हकमा प्रस्तुत वारदात आवेश प्रेरित भनी फैसला भएको र उक्त फैसला सदर हुने भनी भएको पुनरावेदन अदालत पोखराको फैसलामा फौजदारी कानूनका सिद्धान्तहरु प्रतिकूल रहेको छ। ज्यान सम्बन्धी महलको १४ नं लागू हुँदा ऐं को १७ नं नलाग्ने भनी सम्मानित सर्वोच्च अदालतले

श्री ५ को सरकार विरुद्ध हन्ते कार्की समेत भएको कर्तव्य ज्यान मुद्दा (नेकाप २०३० अंक १, पृ १३७, निनं ७४०) मा सिद्धान्त समेत प्रतिपादन भइरहेको पाइन्छ। अतः मुद्दाको प्रारम्भ देखि नै पूर्व रीस इवी भएका प्रतिवादीहरूको प्रहारबाट घटित घटनालाई कसैको हकमा आवेश प्रेरित र कसैको हकमा मनसाय प्रेरित भनी गरिएको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको छ। उपरोक्त आधार प्रमाणबाट प्रतिवादीहरूको कसूर पुष्टि भैरहेको अवस्थामा मिसिल संलग्न प्रमाणको यथोचित मूल्याङ्कन नगरी एउटै वारदातका प्रतिवादीहरूलाई छुट्टाछुट्टै कसूर कायम गरी भएको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण हुँदा बदर गरी यी प्रतिवादीहरूलाई अभियोगमागदावी बमोजिम सजाय गरीपाउँ भन्ने व्यहोराको वादी नेपाल सरकारले यस अदालतमा दिएको पुनरावेदन।

नियम बमोजिम साप्ताहिक तथा दैनिक पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको पुनरावेदन सहितको मिसिल अध्ययन गरियो।

पुनरावेदक नेपाल सरकारका तर्फबाट विद्वान उपन्यायाधिवक्ता श्री चन्द्रकुमार पोखरेलले अभियोगदावी भन्दा कम सजाय गरेको शुरु जिल्ला अदालतको फैसला सदर गरेको पुनरावेदन अदालत पोखराको फैसला सर्वोच्च अदालतबाट श्री ५ को सरकार विरुद्ध हन्ते कार्की समेत भएको कर्तव्य ज्यान मुद्दा (नेकाप २०३० अंक १, पृ १३७, निनं ७४०) मा प्रतिपादित सिद्धान्त विपरीत रहेकोले पुनरावेदन अदालतको फैसला उल्टी गरी अभियोगदावी बमोजिम गरीपाउँ भनी गर्नु भएको बहस सुनियो।

अब पुनरावेदन अदालत पोखराको फैसला मिलेको छ छैन र पुनरावेदक नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो होइन भन्ने विषयमा निर्णय दिनु पर्ने भएको छ।

यसमा मृतक खड्कबहादुर विकलाई प्रतिवादी मध्येकी गंगाकुमारी विकले ढुंगाले टाउकोमा प्रहार गरेकी र अर्का प्रतिवादी ऋषिराम विकले कोदालोको पासोले प्रहार गरी सख्त घाइते भएकोमा उपचारको क्रममा काठमाण्डौ लैजाँदै गर्दा सोही घाउ चोटको कारण मृतकको मृत्यु हुन गएको देखिँदा प्रतिवादीहरूको उक्त कसूर ज्यान सम्बन्धीको महलको १ नं. बमोजिमको देखिँदा प्रतिवादीहरू गंगाकुमारी विक र ऋषिराम विकलाई सोही महलको १३(३) नं बमोजिम सजाय हुन र प्रतिवादी ऋषिराम विकको उमेर १५ वर्ष भन्दा माथि र १६ वर्ष भन्दा कमको देखिँदा निजलाई बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०४८ को दफा ११(३) बमोजिम हुन अभियोगदावी रहेकोमा प्रतिवादी गंगाकुमारी विकलाई ज्यान सम्बन्धी महलको १४ नं बमोजिम १० वर्ष कैदको सजाय हुने र प्रतिवादी ऋषिराम विकलाई ऐं को दफा १७(१) नं बमोजिम

१० वर्ष कैदको सजाय हुनेमा बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०४८ को दफा ११(३) नं बमोजिम ५ वर्ष कैदको सजाय हुने ठहराई शुरू स्याङ्जा जिल्ला अदालतले फैसला गरेको पाइयो। उक्त फैसलामा चित्त नबुझाई अभियोगदावीबाट सफाई पाउँ भनी प्रतिवादी गंगाकुमारी विकले र अभियोगदावी अनुसार नै प्रतिवादीहरुलाई सजाय गरीपाउँ भनी वादी नेपाल सरकारले पुनरावेदन अदालत पोखरामा पुनरावेदन गरेकोमा शुरू स्याङ्जा जिल्ला अदालतको फैसला सदर गरी पुनरावेदन अदालत पोखराबाट फैसला भएको देखियो। उक्त फैसला उपर चित्त नबुझाई वादी नेपाल सरकारले यस अदालतमा पुनरावेदन गरेको देखिन्छ।

प्रत्यक्षदर्शी रहेकी नन्दकुमारी विकले प्रतिवादीहरु उपर दिएको किटानी जाहेरी एवं सो जाहेरी व्यहोरालाई पुष्टि गर्दै अदालतमा बकपत्र गरेको देखिन्छ। Head fracture of parietal bone on left side, extradural hematoma present, intra cerebral hemorrhage present उल्लेख गर्दै मृत्युको कारणमा head injury भनी खुलेको शव परिक्षण प्रतिवेदन देखिन्छ। सो परीक्षण प्रतिवेदनलाई पुष्टि गरी विशेषज्ञ डाक्टर सइन्द्र श्रेष्ठले अदालतमा गरेको बकपत्र मिसिल संलग्न रहेको छ। उक्त तथ्यहरुबाट प्रतिवादीहरुको कर्तव्यबाट मृतकको मृत्यु भएको तथ्य स्थापित छ।

पुनरावेदन अदालत पोखराको फैसला निनं ७४० को मुद्दामा प्रतिपादित सिद्धान्त विपरीत रहेको भन्ने वादीतर्फका विद्वान उपन्यायाधिवक्ताको बहस जिकिरलाई हेर्दा नेकाप २०३० अंक १ मा प्रकाशित निनं ७४० को ज्यान मुद्दाका प्रतिवादी किडे उपर ज्यान सम्बन्धी महलको १७(३) नं कै अभियोगदावी रहेकोमा निज विरुद्धको सो दावी पुग्न नसकी निजलाई ज्यान सम्बन्धी महलको २५ नं बमोजिम रु. २०। जरिवाना भै शुरू डोटी तथा बाजुरा जिल्ला अदालतबाट फैसला भएकोमा शुरू अदालतको रायमा सहमति जनाई ज्यान सम्बन्धीको २४ नं ले सजाय गर्नु नपर्ने भनी सेती अञ्चल अदालतबाट फैसला भएको र त्यसमा चित्त नबुझाई प्रतिवादी किडेलाले अभियोगदावी बमोजिम नै मतलबीतर्फ सजाय गरीपाउँ भनी वादी नेपाल सरकारले पुनरावेदन गरेको अवस्था थियो। यसरी प्रतिवादी किडेको विरुद्धमा तल्लो तहबाट अभियोगदावी पुग्न नसकेको कारणबाट नेपाल सरकारले पुनरावेदन गरेको अवस्था थियो भने प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादी ऋषिराम विकलाई शुरू तथा पुनरावेदन अदालतले ज्यान सम्बन्धी महलको १७(१) नं को कसूरदार ठहर्‍याएको फैसलामा चित्त बुझाई प्रतिवादी ऋषिरामले पुनरावेदन नगरेको देखिन्छ। उल्लिखित निनं ७४० को मुद्दाको

अभियोगदावी र प्रस्तुत मुद्दाको अभियोगदावी तथा भएको फैसलाहरू र पुनरावेदन परे नपरेको समेतले गर्दा यी दुई मुद्दामा फरक फरक तथ्य रहेकोमा विवाद छैन।

प्रतिवादी ऋषिराम विकले शुरू फैसला विरुद्ध पुनरावेदन नगरेबाटै निज स्वतः १३(३) नं को कसूरदार भएको ठहर गर्न मिल्दैन। प्रतिवादी ऋषिराम विक विरुद्धको अभियोगदावी पुग्ने अथवा नपुग्ने कुरा सबूत प्रमाणको आधारमा तय हुने कुरा हुन्छ। निजलाई गलत कानूनको प्रयोग गरी कम सजाय भएको र त्यस विरुद्ध निजले उपचार नखोजेबाटै निज स्वतः कडा सजायको भागीदार हुन्छन भन्न मिल्दैन। सफाई पाउनको लागि असर पर्ने पक्षको पुनरावेदन नपरेको अवस्थामा उल्लिखित निनं ७४० को नजिरलाई निज प्रतिवादी विरुद्ध निजको अहितमा प्रयोग गरी निजलाई स्वतः ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नं को कसूरदार ठहर गर्नु न्यायसम्मत हुँदैन।

प्रस्तुत मुद्दाको सबूत प्रमाणको मूल्यांकन गरी हेर्दा प्रतिवादी गंगाकुमारी विकले मृतक खड्कबहादुर विक माइलोबाबाले सधैं मादक पदार्थ रक्शी सेवन गरी हाम्रो आमालाई कराउने गर्नु हुन्थ्यो। यस्तैमा मिति २०६६।११।१५ मा पनि अत्याधिक मात्रामा मादक पदार्थ सेवन गरी आमासँग वादविवाद गरी झगडा गर्न आएका थिए। मैले सहन नसकी नजिकै अं ४।५ किलो जतिको ढुंगा देखी २ हातले उचाली माइलोबाबाको टाउकोमा पछाडिबाट हानेको हुँ। ढुङ्गाले हानेपछि माइलोबुवा भुईँमा ढलेका थिए। मिति २०६६।११।१८ मा सोही चोटको कारणबाट मृत्यु भएको भन्ने सुनेको हुँ। ऋषिराम विकले कोदालाको पासो उठाएको तर हान्न पाएन भनी मौकामा बयान गरेको पाइन्छ। त्यसरी नै निज प्रतिवादीले मिति २०६६।११।१५ को साँझ ६.३० बजेको समयमा आमाले नल पराल थुती रहेको अवस्थामा माइलाबाले आमासँग झगडा गर्दै यिनिहरूको र तेरो छोराको खुन खान्छु भनी ढुंगा वर्षाएका थिए। त्यसै अवस्थामा माइलाबाले हानेको ढुंगा मेरो फिलपातोमा लागेकाले मैले पनि सोही ढुंगा उठाई हानेकी हुँ। त्यसपछि फेरी माइलाबाले मलाई हान्न भनी ढुंगा उप्काउन खोज्दा रक्शी खाएको कारण धाराको सिमेन्टमा ठोकीई लडी टाउकोमा चोट लाग्न गएको हो। मैले माइलाबालाई ढुंगाले हानेको हो। मैले हानेको चोट हो वा आफू धारामा ढुंगा उप्काउन खोज्दाको चोटबाट मरेका हुन एकीन भएन। भाईले कोदालोले हानेको होइन। बरामद भएको कोदालो हाम्रो घरको होइन भनी शुरू अदालतमा बयान गरेको देखिन्छ। रक्शी सेवन गरी आँगनमा आई गाली गलौज गर्दै गरेका मृतक खड्कबहादुर विकको उक्त क्रियाकलापबाटै प्रतिवादी गंगाकुमारी विकलाई तत्काल रीस आवेश आउन उक्सावटको कार्य हुन गै आत्मसंयम गुमाई मृतकको टाउकोको

पछाडी भागमा लाग्ने गरी ढुंगा प्रहार गरी सोही चोटबाट मृतक खड्कबहादुर विकको मृत्यु भएको प्रमाणहरूबाट पुष्टि हुन आएको छ। यस्तो वारदातमा ज्यान सम्बन्धीको १४ नं नै आकर्षित हुने अवस्था रहन्छ।

प्रतिवादी ऋषिराम विकले मौकामा २०६६।११।१५ गते साझ ६.३० बजे पनि अत्याधिक मात्रामा रक्शी सेवन गरी घरमा आई आमासँग वादविवाद तथा झगडा गरेका हुन। सो समयमा दिदी गंगाकुमारी विकले रीस सहन नसकी माइलोबुवालाई टाउको पछाडि भागमा ढुङ्गाले हानेको र जमिनमा पछारिन पुगेका थिए। मैले पनि माइलो बुवालाई कोदालोको पासोले हान्न भनी उठाएको थिएँ तर हान्न नपाइ नै भुइमा लडेको देखी मैले नहानेको हुँ। मिति २०६६।११।१८ गते उपचारको लागि काठमाण्डौतर्फ लाँदालाँदै बीच बाटोमा नै मृत्यु भएको कुरा सुनेको हुँ भनी बयान गरेको पाइन्छ। त्यस्तै मिति २०६६।११।१५ को साँझ माइलाबाले रक्शी खाई आमासँग झगडा गरी रहेका थिए। झगडा गर्दैको अवस्था माइलाबाले हामीलाई ढुंगाले हान्दा टिनमा लागेको र पछि ढुंगा उचाली हान्न लाग्दा धारामा ठोकीई लडेको हो र लडेको अवस्थामा उचाल्न जाँदा माइली आमाले दिनु भएन। पहिले पनि रक्शी खाई लडेर चोट लागेको थियो। निज आफै लडी रगत बगेको हामीले हानेका होइनौं। कोदालो हाम्रो घरको हो भनी शुरु अदालतमा बयान गरेको देखिन्छ। सहअभियुक्त गंगाकुमारी विकले पनि प्रतिवादी ऋषिराम विकले मृतकलाई प्रहार गरेको होइन भनी बयान गरेकी छन। मृतकको टाउकोमा एउटा मात्र चोट परेको भन्ने देखिएको छ। यस्तो अवस्थामा यी प्रतिवादी ऋषिराम विकलाई ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नं को कसूरदार ठहर गर्नु सोझै सो १३(३) नं विपरीत हुने देखिन्छ।

अतः प्रतिवादी गंगाकुमारी विकलाई मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १४ नं बमोजिम कैद वर्ष १० गरेको पुनरावेदन अदालत पोखराको मिति २०६९।१।१९ को फैसला निजको हकमा मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। प्रतिवादी ऋषिराम विकले ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नं को कसूर गरेको देखिन नआएकोले निजलाई सो १३(३) नं बमोजिम कैद गरीपाउँ भन्ने व्यहोराको वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। प्रतिवादी ऋषिराम विकलाई मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १७(१) नं बमोजिम कैद वर्ष १० हुनेमा प्रतिवादी ऋषिराम विकको उमेर १५ वर्ष पुरा भै १६ वर्ष पुगेको नदेखिँदा बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०४८ को दफा ११(३) बमोजिम आधा कैद वर्ष ५ हुने ठहराई भएको शुरु स्याङ्जा जिल्ला अदालत र सोही फैसला सदर गरेको पुनरावेदन अदालत पोखराको फैसला विरुद्ध

प्रतिवादी ऋषिरामले पुनरावेदन गरेको नदेखिंदा प्रतिवादी ऋषिराम विकको पुनरावेदनपत्रको अभावमा निजको हकमा भएको पुनरावेदन अदालत पोखराको इन्साफ परिवर्तन गर्नु परेन। उक्त फैसला सदर हुने ठहर्छ। वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार बुझाई दिनु।

न्यायाधीश

म उक्त रायमा सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत: इन्द्रकुमार खड्का

कम्प्युटर: चन्द्रा तिमल्सेना

सम्बत् २०७२ साल पौष महिना २४ गते रोज ६ शुभम्-----